

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, HÉTFŐ, 1923 október 29.

295. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt

TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 3-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt

Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

Kötegyánt átadták Magyarországnak

Új vasútvonalakat létesítenek Magyarország és Románia között

Kolozsvárról jelentik: Magyarország és Románia közös határkiigazító bizottsága a vasúti forgalom helyesebb lebonyolítása érdekében — mint már megirtunk — úgy döntött, hogy az eddig román kézen volt Kötegyán község Magyarországhoz visszacsatoltassék. Az átadással kapcsolatosan egyéb a két ország közötti vasúti összeköttetésre nézve fontos kérdések is megoldódókká váltak. Ezek letárgyalására szombaton Nagyváradra érkeztek Magyarország és Románia vasútiügyi delegáltjai. A bizottság elsősorban a Bihar megyei Kötegyán állomáshoz Magyarország részére való átadását intézte el, azután a nagyvárad vasúti vendéglő külön termében gyűltek össze a többi kérdések letárgyalására.

A tárgyalások céljaira vonatkozólag Pohl Rezső, a magyar delegáció vezetője a következőleg nyilatkozott:

— Magyar részről arra törekszünk, hogy minden irányban és min-

den relációban felvehessük a forgalmat Romániával. *Elsősorban a Szatmár—Nagykároly—Mátészalkai vonalon akarjuk a közlekedést újra felvenni.* Ez azonban egyelőre súlyos nehézségekbe ütközik, mert a forgalomhoz szükséges vonalak mind vicinális vonalak és magánérdekeltségek kezében vannak. A magyar kormány hajlandó a tervbe vett vonalakon saját költségén eszközölni az összes beruházásokat és építkezéseket, de Románia csak abban az esetben hajlandó a tárgyalások eddigi állása szerint az említett szakaszokon a forgalom kiépítésére, ha a költségeket a magánérdekeltségek viselik. A magyar bizottság tervbe vette a nagyvárad—debreceni forgalmot kívül levő újból üzembehelyezését is. Erre vonatkozólag azonban részletes tárgyalások még nem történtek.

A bizottságok szombaton délután a Szatmár—Mátészalka vonal megtekintése céljából külön vonattal Szatmárra utaznak.

Stresemann lemondásra szólította fel a szász kormányt

Menesztik Kahr bajor állambiztost — Amerikai gabonát kap Németország

Berlinből jelentik: A német birodalmi kormány erélyesen hozzáállt, hogy a birodalom belső ellentéteit megszüntetvén, úgy Szászországban, mint Bajorországban rendet teremtsen. Stresemann kancellár egyrészt a renitens és a birodalmi végrehajtószervek ellen agresszíven fellépő szász kormány megrendszabályozását vette tervbe, másrészt a bajor főbiztos: Kahr további felelőtlen működését szándékozik megakadályozni. Az előbbi kérdés radikális elintézésére a kancellár már megtette a szükséges és valószínűleg eredményre is vezető lépést:

Felszólította Zeigner szász miniszterelnököt, hogy a mostani szász országos kormányt mondassa le, minthogy a birodalmi kormány többé nem ismeri el a mostani szász kormányt a birodalom alkotmányának értelmében országos kormányának, miután kommunista tagjai a szász lakossághoz intézett felhívásokban erőszakosságra és a birodalom hatalma ellen való lázadásra izgattak. A kancellár egyúttal közölte Zeignerrel, hogy választ legkésőbb huszonegy órán belül várja, ellenesetben a birodalmi kormány intézkedéseket tesz Szászország ellen.

A Kahr-elleni intézkedés ügyében — mint a lapok közlik — a szövetséges országok miniszterelnökeinek tanácskozásai döntöttek. Az erre vonatkozó határozatokat

azonban nem hozták nyilvánosságra, mert a bajor kiküldött kijelentette, hogy ha a határozatot közzéteszik, akkor a bajor kormány nem lesz abban a helyzetben, hogy a vele szemben támasztott követeléseket teljesíthesse. Stresemann ugyanis nemcsak Lossow tábornok távozását, hanem az alkotmányos állapot helyreállítását is követelte, vagyis — ami ezzel egyértelmű — Kahr főbiztos távozását is. Stresemann kancellár a legerélyesebben akar eljárni Kahrrel szemben és a kancellárt e szándékában nemcsak kormányának polgári tagjai, hanem más politikai személyek is támogatják.

Véres tüntetés Freibergben

A Wolff-ügynökség jelentése szerint Freibergben komoly összeütközések voltak radikális elemek és a birodalmi véderő között. Amikor a csapatok gyülekezéseket oszlattak szét s a tömeg által szorongatott négy katonát kiszabadították, rájuk lőttek és kövekkel dobálták meg. Négy katona megsebesült. A csapatok erre lövégyverüket használták. Eddigi jelentések szerint 12—13 tüntetőt agyonlőttek, huszat megsebesítettek.

Az amerikai gabonasegítség

A Newyork Times washingtoni híradása szerint a Fehér Házban kijelentették, hogy a kormány hajlandó lépéseket tenni abban az irányban, hogy Németországnak

nagy hajórakomány bázát küld. Ha Németország nem volna abban a helyzetben, hogy a szállítmányt finanszírozza, akkor a gabonakereskedőknek Coolidge elnökkel való tárgyalásuk alkalmával tett indítványára értelmében a hadi pénzügyi testület gondoskodik a fedezetről.

Aranyértékre tér át a német vasut

A német birodalmi vasutak no-

vember 1-től kezdve a személy-, áru- és csomagforgalomban áttérnek az aranyszámításu tarifára. Az aranymárkának papírmárkára való átszámítási árfolyamát a berlini tőzsde hivatalos dollárárfolyama alapján naponta állapítják meg és a vasúti hivatalokkal táviratilag közlik. Az aranytarifadíjteleknek papírmárkára való átszámítására a következő napon ezt az átszámítási árfolyamot alkalmazzák.

Magyarország csak politikai garanciák ellenében kap kölcsönt

A népszövetség főtitkárának nyilatkozata a nemzeti kisebbségekről

Bukarestből jelentik: Sir Eric Drummond, a népszövetség főtitkára, mint már hírül adjuk, Bukarestbe utazott, azután pedig Budapestre megy, hogy a magyar kölcsön ügyében tárgyalásokat folytasson és a helyszínen személyes meggyőződést szerezzen a magyarországi gazdasági helyzetről. Sir Eric Drummond szombaton érkezett a román fővárosba és a külügyminisztériumban hivatalos ebédet vett részt.

A magyar kölcsönre vonatkozóan kijelentette, hogy Magyarországnak komoly ellenőrzés alá kell vetnie magát. E nélkül a kölcsön lehetetlen, mert

feltétlenül megkivánnak az antant hatalmak Magyarországtól

bizonyos politikai garanciákat is.

amelyek teljesítésére a magyar kormány készséggel hajlandónak mutatkozik.

Nyilatkozott a népszövetség főtitkára a kisebbségek kérdéséről is. Erre vonatkozóan Drummond utalt nyilatkozatában arra a megállapított eivre, hogy a kisebbségeknek hűséges állampolgároknak kell lenni és

a kisebbségek a népszövetséggel csak akkor fordulhatnak védelemért, ha kivételes törvények alapján üldözésben vannak.

egyébként azonban a népszövetség nem foglalkozhatik a nemzeti kisebbségek ügyeivel.

Poincaré elfogadta az angol javaslatot

A franciák szigorú feltételei — Biznak a megegyezésben

Londonból jelentik: A francia kormány elfogadta a német jóvátételi kérdésben az angol-amerikai részről javasolt konferenciára szóló meghívást, de részvételét a következő feltételekhez kötötte:

1. a szakbizottságot a jóvátételi bizottság nevezi ki s utóbbi alá rendelik;

2. a semleges államok csak szakvéleményt mondhatnak;

3. a szakértő-bizottság csak akkor láthat munkához, ha előbb az antant-kormányok egyértelműen megállapítják, hogy a németek passzív ellenállása teljesen megszűnt;

4. a reparációs végösszeget (132 milliárd aranyárka) csak egyhangú határozattal lehet csökkenteni;

5. a szakértők konferenciája nem foglalkozhatik a német pénzügyek és pénznem általános reformjával.

Az angol politikai körök csalódással fogadták a francia jegyzéket, bár jelentős fordulatnak tartják, hogy Poincaré eivben hozzájárult a jóvátételi kérdés újból megtárgyalásához. Washingtonban optimisztikusan ítélik meg a helyzetet és úgy hiszik, hogy — miután Olaszország, Japán teljes mértékben kész a konferen-

cián résztvenni — a jóvátételi kérdés rendezése lehetővé válik.

Készül a megegyezés a megszállók és a német naggyiparosok között.

A párisi lapok düsseldorfi jelentése szerint, szombaton a szövetségesközi ellenőrző bizottság hivatali helyiségében hat órán át tartó értekezlet volt, amelyen a bizottság francia és belga tagjain kívül Stinnes, Klöckner, Vögler, Hösch és Hubert ruhrvidéki naggyiparosok vettek részt. A megbeszélést kedden folytatják.

A lapok értesülése szerint a tárgyalások simán haladnak előre.

Előkészületek a szakértői bizottság összehívására.

Londonból jelentik: A washingtoni lapok jelentése szerint Hughes államtitkár felkérte Lloyd Georgeot, hogy látogassa meg s vele két óra hosszat tanácskozzon a jóvátételi helyzetben hirtelen beállott fordulatról. Lloyd George kijelentette, nem lát okot arra, miért ne lehetne elfogadni azt a tervet, hogy a jóvátételi bizottság szakértő-bizottságot nevezzen ki.

Kizárták az olaszokat a tangeri konferenciáról

Az olasz kormány föntartja teljes cselekvési szabadságát

Párisból jelentik: Az olasz kormány hivatalosan közölte a francia és az angol kormánnyal, hogy élénken sajnálja Olaszország kizárását a tengeri értekezletről. Az olasz kormány egyidejűleg hangsúlyozta, hogy a megtartandó értekezlet határozatai ilyen körülmények közt Olaszországra nem bírnak kötelező erővel és hogy az olasz kormány kifejezetten föntartja teljes cselekvési szabadságát a tangeri kérdésben.

Olaszország és a jóvátételi kérdés.

Rómából jelentik: Az olasz kormánykörök és a sajtó élénk megelégedéssel üdvözik azt az amerikai javaslatot, amely arra irányul, hogy a jóvátétel és a szövetségközi adósságok kérdésében érdekelt hatalmak képviselői értekezletre üljenek össze. A külügyminisztériumban kiemelik ennek a javaslatnak rendkívüli jelentőségét és egyúttal megjegyzik, hogy a javaslatot kettős szempontból kell megítélni: mindezekelőtt azt bizonyítja, hogy a washingtoni kormány és az amerikai közvélemény újból érdeklődést tanúsít az európai kérdések iránt, azonfelül pedig sikere ez annak az olasz előterjesztésnek, amelyet Mussolini a múlt év decemberében Londonban képviselt, hogy tudniillik a jóvátételi és az adóssági kérdést együttesen kell megoldani.

A Stefani-ügynökség közlése szerint az olasz kormány kedvező választ adott az angol jegyzékre ama közös meghívásra vonatkozóan, amely az Egyesült Államok kormányához intéztek, hogy a szövetségesekkel együtt vegyen részt a jóvátételi probléma megoldásában.

A halál rózsái

Gyilkoltak a ravatalról kapott virágok

Aradról jelentik: Czirkál Gyula aradi nagykereskedő felesége a budapesti I. számú belgyógyászati klinikán szombaton meghalt. Az ismert aradi uriaszony tragédiájával már foglalkozott a *Bácsmégyei Napló*; hat héttel ezelőtt megírtuk, hogy a szép fiatal nő lelkiállaga milyen szerencsétlen félreértés következtében borult el. Szeptember 10-én ünnepelte Czirkálné teljes egészségben és vigasztában születésnapját s ekkor történt, hogy egyik látogatója megállapította, hogy az a virágcsokor, amelyet az évforduló alkalmából Czirkálné számára az egyik legnagyobb aradi virágkereskedésben megrendelt, az üzletből nem küldték el a születésnapját ült uriaszonynak. Másnap a csokor megrendelője megreklamálta a virágkereskedésben a dolgot, ahol nagy bocsánatkérések közben megígérték, hogy helyrehozzák a hibát és elküldik utólag a csokrot a címzettnek. Az üzletvezető megállapította, hogy a csokor idejében elkészült, de tévedés következtében a szomszédos halottas házába vitték, ahol ráhelyezték a ravatalra, a halott mellé. A virágkereskedés alkalmazottja nyomban elment a halottasházba és leszedte a halottáról a rózsacsokrot, amely már több mint huszonnégy órája volt a ravatalon, és elvitte a csokrot Czirkálnénak.

Az uriaszony, amikor megkapta a virágokat, magához ölelte a csokrot és gyönyörködve szagolgatta a rózsákat, amelyek természetesen

leg intenzív hullaszagot árasztottak. A különös illat megborzasztotta Czirkálnét, aki vallatni kezdte a virágkereskedés küldöncét és megtudta tőle, hogy hol fektet egy teljes napig a rózsacsokor. Czirkál Gyulánét erre oly nagymérvű rosszullet fogta el, hogy ágyban fekvő beteg lett, azóta nem volt étvágya, semmi életkedve s buskomorságában anyi-

ra legyengült, hogy egy régebbi belső betegsége, amelyből kigyógyult, újra jelentkezett és állapota oly súlyossá vált, hogy a budapesti belgyógyászati klinikára kellett szállítani, ahol elismert egyetemi tanárok próbálkoztak a meggyógyításával, de eredménytelenül. Czirkál Gyulánét már csak szombaton bekövetkezett halála váltotta meg szenvedéseitől.

Gázolt a román trónörökös különvonata Novisádon

Az áldozat egy vasuti munkás

Novisadról jelentik: Vasárnap este súlyos szerencsétlenség történt a novisadi pályaudvaron. A román trónörökös különvonata elgázolt egy szolgálatban levő vasuti munkást.

A román trónörökös fogadtatására vasárnap este megjelentek a pályaudvaron a katonaság és a rendőrség képviselői, akiken kívül csak a vasuti személyzet tartózkodott még a pályaudvaron. A trónörökös udvari különvonata este hét órakerobogott át a novisadi pályaudvaron, gyorsvonati sebességgel. A vasuti sínek mellett tartózkodott Trpkovics Dimitrije vasuti munkás, aki a sebe-

sen haladó vonat erős légáramlata következtében a mozdony elé került, amely elütötte a szerencsétlen embert és mindkét lábát térdén felül levágta.

A súlyosan sérült vasuti munkás körülbelül husz percig fektet a sínek között minden orvosi segély nélkül, majd a nagy késéssel érkező mentők a kórházba szállították, ahol nyomban megoperálták, azonban az óriási vérvesztés következtében nincs kilátás arra, hogy a szerencsétlen vasuti munkást, akit csak néhány napja helyeztek Novisadra, meg lehessen menteni. A szerencsétlenül járt munkás haldoklik.

Mussolini visszavonta

az olaszországi szláv sajtó elleni rendszabályokat

Beogradban jó hatást keltett az olasz miniszterelnök intézkedése

Beogradból jelentik: A parlamentben éppen szombaton tette szóvá Hohnyc klerikális képviselő az olasz fascistáknak az olaszországi szláv sajtó ellen kifejtett terrorját és az olasz hatóságoknak azt az intézkedését, hogy kényszerítették a kisebbségi lapokat a szövetség olasz nyelvű közlésére is. Mint most Triesztből jelentik, Mussolini miniszterelnök felfüggesztette a trieszti és udinei rendőrprefektusnak azt a rendeletét, amelyben a szláv lapokat

arra kötelezték, hogy a lapok teljes szövegüket olaszra fordítva is leközzöljék.

Beogradban jó hatást keltett Mussolininak az az intézkedése, azonban a lapok rámutattak arra, hogy egy fascista-csoport, élén Ginuta képviselővel továbbra is a legelkeseredettebb hajszát folytatja a szláv lakosság ellen és Mussolini legújabb rendelete csupán az egymással szemben álló két fascista tábor küzdelmének egyik fázisa.

Schrenck-Notzing kísérletei a gyilkos budapesti médiummal

Budapestről jelentik: Két évvel ezelőtt egyik budai szállóban László László műszerész, állítólagos író és volt Prónay-különítménybeli közlegény, öngyilkosságot követett el barátnőjével, Knéz Emmivel. A golyó a lányt azonnal megölte, a fiú azonban életben maradt. Az öngyilkosság okául azt adta elő, hogy azt mindketten szuggerált állapotban, külső hatalom rejtélyes hatása alatt határozták és követték el. A vizsgálat megállapította, hogy a fiatalember igazat mondott.

Kiváló metapszihikusok és orvosok vették megfigyelés alá László Lászlót, aki — amint Torday Vilmos, az ismert budapesti spiritiszta, könyvében leírja — Knéz Emmivel való egyik találkozásakor »transzba esett. Öntudatlan állapotában »valamely titokzatos egyéniség azt suggerálta belé, hogy a saját kezével »magához írjon öngyilkosságra buzdító levelet. Reggel bódultan ébredt fel s elment rögtön a rendőrségre, hogy bejelentse az esetet. De amikor beszélni akart, a szó elakadt a torkán, hebegett-dadogott és a dektív, aki kihallgatta, maga is rosszul lett. Mikor a leánnyal megbeszélte találka ideje eljött, gépiesen, öntudatlanul elment a légyottra, de még mindig küzdött a rajta elhatárolódó idegen akarat ellen. Am a leány még inkább a rejtélyes erő hatása alatt állott, mint ő s hába volt minden küzködés, el kellett kö-

vetni az öngyilkosságot. A halálos ájulás pillanatában — mondja László László — egy vigyorgó fantomarcot látott a szobában.

A későbbi vizsgálat során kiderült, hogy László elsőrangú médium, aki körül olyan jelenségek történnek, mint a külföldi híres médiumok körül. Lászlóval a materializációs tünemények is sikerültek, testből kiválasztódott az a rejtélyes állag, mely emberek és emberi testrészek alakját veszi fel. A budapesti metapszihikusok három-négy-öt oldalról egyszerre lefényképezték ezt a jelenséget és a fényképeket elküldték Schrenck-Notzing Albert bárónak, a világhírű müncheni parapszihikai kutatónak. Mikor Schrenck-Notzing a szenzációs kísérletek felvételeit meglátta, nyomban Budapestre utazott, ahol kísérleteket folytatott Lászlóval.

A kísérleteken csupa szakember és országos híres budapesti egyetemi tanárok és orvosok vettek részt, akik ellenőrizték a kísérleteket. A médiumot előzetesen teljesen levetkőztették és egy fürdőtrikót adtak rá. Ez volt az egyedüli öltözete. Az ellenőrzést olyan szigorúan vették, hogy az ülés megkezdése előtt még gyomormosást is végeztek László Lászlón. A kezét, a lábát és a fejét egyetemi tanárok fogták, család teljesen ki volt zárva. Tíz-tizenöt perc telt el, amikor egyszerre a médium elkezdett panaszosan nyöszörögni.

Ugyanekkor a szájában valami rydkaszerű anyag jelent meg, amely kibővülve kiáramlott a szája elé és lassu mozgással egy emberi kéz alakját vette fel.

A kéz ide-odamozgott és az asztalon nevéro tárgyakat megragadta. Hideg, nedves volt az érintése. Ugyane pillanatban a médium fájdalmi tüneteket mutatott. Ugy lát-szik, ezzel van összefüggésben, hogy alig nyultak hozzá, a kéz sietve visszagyöngyöldött a médium szájába. De mielőtt ez megtörténhetett volna, fellobbant a magnézium fénye és négy-öt oldalról egyszerre működni kezdtek a fényképező masinák. Husz percig volt észlelhető ez a tünemény. A médium fel is kelt és álomzerű, lassu léptekkel ment ide-oda és odanyujtotta tapintásra a rejtélyes élő anyagot, mely visszahúzódott, majd újra megerősödött s egy ízben egy kis gyermek alakját vette fel. Végül teljesen visszahúzódott és eltűnt.

Torday Vilmos, akinek lakásán a kísérletek folytak újabb könyvben fogja ismertetni a szenzációs eredményeket és a könyvhöz a fényképfelvételek reprodukcióit is csatolja.

Az albán államformáról novemberben döntenek

Wied herceg még mindig trónkövetel Körtársaságra van kilátás

Tiranából jelentik: Az új albán nemzetgyűlésnek rövidesen döntenie kell az albán államforma kérdésében. Ebben az ügyben külön megválasztott konstituantenek kell határozni, amelynek tagjait november végén választják meg. A jelenlegi albániai választójog szerint a választások közvetettek, vagyis most csak azokat a delegáltakat jelölik ki, akik december végén választják meg a képviselőket. Az új konstituantenek 110 tagja lesz, vagyis minden 8000 lakosra egy képviselő. Ez a konstituante fogja az új alkotmányt letárgyalni az 1290. évi ideiglenes alkotmány alapján, amely nyitva hagyta az államforma kérdését.

Az államforma kérdésében három különböző irányzat küzd egymással, amelyek közül kettő erős: az egyik a köztársasági-párt, a másik irányzat pedig a mostani régenséget akarja fenntartani, úgy, hogy továbbra is négy kormányzó gyakorolja a hatalmat. A leggyengybbek a monarchisták, akik Wied herceget akarják vissza a trónra.

Ugyancsak az új konstituante fog dönteni Albánia fővárosát illetően, amelyre három város: Durazzo, Tirana és Skutari jön számításba.

Nagy kiárulás

szücs- és szőrmeárunkban

áratorlódás miatt

e hó 17-től okt. 15-ig

leltári áron

nagyban és kicsinyben

Spitzer Lajos szücs

szőrmeáruházában Subotica

Sokolska ulica. 3485

Kedden összeül a magyar nemzetgyűlés

A szociáldemokraták tiltakoznak a lakbérdrágítás ellen

Budapestről jelentik: A szociáldemokrata parlamenti frakció négy tagja szombaton felkereste Scitovszky Bélát, a nemzetgyűlés elnökét és átadták neki a nemzetgyűlés összehívását kérő, megfelelő számú aláírással ellátott ívet. A házelnök nyomban intézkedett, hogy a parlamentet keddre összehívják. A szociáldemokraták lépése nagy meglepetést keltett politikai körökben, mert a drágasági bizottság legutóbbi ülésén Vass József népjóléti miniszter az ellenzék kívánságára nagy engedményeket tett a lakásrendelet ügyében és a kormány azt remélte, hogy a szocialisták beírják ezzel az eredménnyel.

Peyer Károly, a szocialista parlamenti frakció egyik vezető tagja, a bizottság ülése után úgy nyilatkozott a népjóléti miniszter előtt, hogy a rendelet módosítása után nem látja szükségesnek a Ház összehívását s úgy véli, hogy a parlamenti frakció is ilyen értelemben határoz. Peyer azonban tévedett, mert a szocialista parlamenti frakció arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kormány által életbeléptetni szándékolt lakbérdrágítást szóvá kell tenni a nemzetgyűlésen. Ezt a nézetet vallja az ellenzék polgári pártok egy része is és tulajdonképpen ezektől indult ki a Ház összehívására

irányuló mozgalom.

A szociáldemokraták kivül tizenegy polgári ellenzék képvisele is aláírta az ívet, Rassay Károly azonban a minisztertanács konciliáns határozata után törölte a nevét.

Az aláírók között szerepelnek a demokrata-párt tagjai, rajta van továbbá az iven Gieswein Sándor, Dénes István, a pártunkivüliek közül Szilágyi Lajos, Hegymegi Kiss Pál, Rakovszky István, a keresztényszocialisták közül Haller István és Szabó József aláírása.

Ugron Gábor, a pártunkivüliek egyik vezetője, úgy nyilatkozott a Ház összehívása felől, hogy csak akkor látta volna szükségesnek, ha a miniszter mereven ragaszkodott volna a lakásrendelet eredeti szövegéhez. A történt közeledés után azonban nem látja megokoltnak, hogy a nemzetgyűlés foglalkozék a rendelettel.

A pártunkivüliek másik vezetője, Szilágyi Lajos azonban helyesli a Ház összeülését, sőt felszólal a Ház keddi ülésén. Eddig még bizonytalan, hogy a napirendi vitánál, vagy a napirend előtt, avagy sürgős interpelláció formájában, más politikai kérdésekkel együtt tesz-e szóvá a lakásrendeletet a Ház ülésén, a szocialista szónok ezenkívül a drágaság kérdésével is foglalkozni fog.

Protics Sztoján meghalt

A király meglátogatta a halálos ágyán — A Vajdaság részvétele

Beogradból jelentik: Protics Sztoján volt miniszterelnök vasárnap délután 3 óra 40 perckor meghalt. Az utóbbi két napon már ugylátszott, hogy állapotja jobbra fordult, azonban az ősz pólitikus szivgyengesége következtében vasárnap váratlanul beállt a katasztrófa. Halálával Jugoszlávia egyik legtekintélyesebb politikusa szállt sirba.

A király Protics Sztoján haláloságánál

Szombaton meglátogatta a beteg Protics Sztojant Jovanovics Ljuba, a parlament elnöke, aki jelentést tett a királynak a volt miniszterelnök állapotáról, majd szombaton este maga a király is megjelent Protics Sztoján betegágyánál Jovanovics Ljuba házelnök társaságában és negyed órát töltött a beteg politikusknál, ami látható jó hatással volt Protics Sztojánra.

A halál beállta

Vasárnap délelőtt hirtelen rosszra fordult Protics Sztoján állapota és dél tájban megkezdődött az agónia. Kezelőorvosa már csak injekciókkal és mesterséges légzéssel tudta meghosszabbítani a beteg politikus életét, azonban délután fél négykor Protics Sztoján a következő szavakkal fordult az épen mesterséges légzést alkalmazó dr. Kopsa orvoshoz: — Hagyd abba, elég volt. Ne szenvedjek tovább.

Ezek voltak Protics Sztoján utolsó szavai, mert röviddel utóbb 3 óra 40 perckor a mindvégig eszméletnél levő politikus örökre lehunyta szemét.

A halál híre nagy gyorsasággal terjedt el Beogradban és hamarosan sok politikus jelent meg Protics Sztoján lakásán, így többek közt Jovanovics Ljuba házelnök, Jankovics

Velizár és Trifunovics Mita miniszterek és számosan az elhalt politikus közelebbi környezetéből.

Életrajzi adatai

Protics Sztoján 1857. január 16-án született Krusevácon. Középkolai tanulmányait Krusevácon és Kragujevácbán végezte el és mint szegény szülők gyermeke már középkolai tanuló korában maga kereste kenyerét. A beográdi egyetemen elvégezte a filozófiai fakultást, majd rövid ideig mint előadótanár is működött egy gimnáziumban, azonban hamarosan politikai pályára lépett, úgyhogy a tanári vizsgát már nem is tette le. Ezzel szemben azonban egész életében tanult, különösen sokat foglalkozott a világirodalommal és németül, franciául, angolul és olaszul olvasott és beszélt. Rendkívüli tehetség párosult benne erős akarattal és akármire fogott, nagyon hamar el tudott mélyedni benne.

Forradalmi küzdelmei.

Protics Sztoján a radikálpárt soraiban harcolt kora ifjúsága óta és a párt forradalmi harcaiban is kitüntette magát. A forradalmi harcok alatt egy ízben halálra is ítélték, több ízben pedig súlyos fegyház-büntetéssel sújtották és bár minden alkalommal loyaltási nyilatkozattal azonnal kegyelmet kaphatott volna, erre nem volt hajlandó és inkább viselte a következményeket.

1883. évben Zajčrska Bund halálra ítélték, Milán király uralkodása alatt. Proticsnak azonban sikerült Ausztriába menekülnie.

1896-ban a Csedo Csebinac-féle afférban Obrenovics Sándor király uralkodása idejében két évi börtönrre ítélték, amelyből egyévet kitöltött, a büntetés többi részét kegyelem útján elengedték.

1899-ben, amikor Ivandansky merényletet követett el Milán király ellen, 20 évi fegyházra ítélték és amikor Obrenovics Sándor király Draga Masinnal házasságra lépett, — másfél évi börtönbüntetést kitöltése után kegyelmet kapott.

Politikai pályafutása

A régi szerb szkupstinának Protics Stojan állandóan tagja volt, ugyszintén képviseleje volt az alkotmányozó nemzetgyűlésnek is. Két ízben volt miniszterelnök: 1918 novemberétől 1919 szeptemberéig, majd 1920 márciusától szeptemberéig. Ezenkívül háromszor volt belügyminiszter, két ízben pénzügyminiszter, hosszú ideig államtanácsos és egy ideig az államtanács elnöke, egy időben pedig az állami monopólium igazgatója.

Egyike volt Jugoszlávia legkiválóbb publicistáinak és ezért 1922-ben a subotica újságíró-kongresszus az országos újságíróegyesület elnökévé választotta.

A háboru után Pasic miniszterelnökkel összekülönbözött különösen az alkotmány kérdésében elfoglalt ellentétes álláspontja miatt. Ezért a radikálpártban háttérbe szorították, míg végre kilépett a pártból. Ennek ellenére nagy tekintélynek örvendett a radikálpártban továbbra is, a mai parlamentben is sok híve volt. A horvát kérdésben elfoglalt békés álláspontja miatt óriási tekintélye volt Horvátországban és Szlovéniában is.

A nemzetiségek gyászja

Protics Stojan halála érzékeny veszteséget jelent az ország nemzetiségeinek is, mert Protics Stojan volt az egyedüli a jugoszláv politikuskok közül, aki sikraszállt a nemzeti kisebbségek alkotmányban biztosított jogai mellett. Így a legutóbbi választások előtt magáéva tette a nemzetiségek választási sérelmeit és számos újság-cikkben, valamint személyes intervencióval is követelte a nemzetiségekhez tartozó választóknak a választói névjegyzékbe való felvételét. Egyébként is őszinte barátja volt mindvégig a a nemzetiségeknek, miért is osztatlan megbecsülésben volt része a nemzetiségek soraiban is, akik őszintén gyászolják elhunytát.

Előkészületek a temetésre

Protics Stojant az állam saját halottjának tekinti és temetése kedden délelőtt lesz nagy gyászpompával. A temetés részleteiről a hétfői nap folyamán dönt a kormány. A Vajdaság részvétét a temetésen, az eddigi tervek szerint, dr. Ivics Alexa egyetemi tanár, a subotica jogi kar tanára, fogja tolmácsolni.

Háztulajdonos-kapitány, aki kilakoltat

Állandóan verte a lakóit, mert nem költöztek ki a házából

Beckerekéről jelentik: Jovanovics Sztoján kapitány házában lakik már évek óta Becker Anna 76 éves asszony leányával és unokájával, Spalter Mariskával, akinek férje az SHS hadseregben mint közkatona szolgált. Jovanovics kapitány az utóbbi időben szabadulni akart lakóitól, akik azonban nem voltak hajlandók kiköltözni. Emiatt napirenden voltak a veszekedések. Legutóbb a kapitány arcul ütötte Bekker Annát, később szóváltás után a börtönrre is megverték.

Pénteken a kapitány szolgálja, a ki felbuzdult gazdája sikerein, a folyósón megtámadta az öregasszonyt, leöntötte egy vödör vízzel, majd a síró asszonyt bezárta a konyhába. Szombaton a kapitány erőszakkal behatolt Bekkerék lakásába és véresre verte az egész családot.

Bekkerék másnap orvosi láttelelet állították ki a testükön levő zúdásokról és sebekről és feljelentették a kapitányt.

A 76 éves Bekkernét sérüléseivel beszállították a közkórházba ahol haldozik. A rendőrség lefolytatta a nyomozást és az ügy aktáit áttették a katonai hatóságokhoz.

Titokzatos gyilkosság Sebesicsen

Tíz napos hullát találtak egy szalmakazalban

Vasárnap este Sebesicsen, a 129. számú órház közelében, az egyik szalmakazalban egy férfi holttestét találtak. A leletről azonnal értesítették a subotica csendőrséget, ahonnan nyomban kimentek a helyszínre, a nyomozás megindítása végett. A hulla körülbelül tíz nappal elszáradt kerülettel a szalmakazalban, ahová vagy szádékosan rejtették el, vagy a kazal tetejéről magától becsúszott. Teljesen oszló állapotban van, úgy hogy az éjszaka folyamán dr. Princz hatósági orvos még nem tudta meg állapítani a halál okát.

A mentők a rejtélyes hullát beszállították a bajai-uti temető hullaházába, ahol hétfőn felboncolják. A nyomozó hatóságok remélik, hogy a boncolás megoldja a rejtélyt. A nyomozás tovább folyik a titokzatos ügy kiderítésére.

HIREK

— Károly román trónörökös elutazása. Beogradból jelentik: Károly román trónörökös vasárnap délben utazott el Beogradból. Elutazásakor a vasuti állomáson megjelent Sándor király, Pasic miniszterelnök, Nincsic külügyminiszter, Jankovics Velizár közlekedésügyi miniszter és Emandi beogradi román követ. A trónörökös Suboticán át utazott.

— Pasic miniszterelnök tanácskozásai Jovanovics Ljubával. Beogradból jelentik: Vasárnap délelőtt Pasic miniszterelnök hosszasan tanácskozott Jovanovics Ljuba parlamenti elnökkel, a parlament jövőbeni munkájáról. Jovanovics házelnök a Pasic-csal folytatott tanácskozások alapján tárgyalásokat fog kezdeni az egyes parlamenti csoportok vezetőivel, a kormány programjának megbeszélése ügyében.

— Masarykot és Benest ünnepélyesen fogadták Prágában. Prágából jelentik: Masaryk elnök és Benes külügyminiszter szombaton délelőtt érkezett vissza párizsi, londoni és brüsszeli utjáról. A pályaudvaron rendkívüli ünnepélyességgel fogadták őket és üdvözlésükre megjelent a kormány valamennyi tagja, az állami és városi hatóságok fejei, valamint a társadalmi egyesületek küldöttségei. Az egész város zászlódszt öltött.

— Orvosi specialisták jogosítványa. Beogradból jelentik: A közegészségügyi miniszter elrendelte, hogy a subotica állami közkórházban orvosok elnyerhetik az orvosi specialista jogosítványt.

SPORT

Magyarország—Svédország 2:1 (2:1)

Budapestről jelentik: Az Üllői-utipályán közel negyvenezer ember nézte végig a hetedik magyar—svéd válogatott mérkőzést, mely a várokozásnak megfelelő szép és nívós sportot hozott. A bécsi bíró fütyére a következőképp álltak fel a csapatok:

Magyarország: Fehér — Mauld, Hungler — Kertész, Orth, Blum — Braun, Molnár, Pataki, Eisenhoffer, Solti.

Svédország: Euwall — Willborg, Mellgreen — Helgesen, Möller, Andersson — Brommeson, H. Dahl, O. Dettner, Karlson, Ringdhal.

Az első félidő első percében a svédek kornert érnek el, amiből Karlson védhetetlen gólt fejel a meglepett magyarok kapujába. A magyarok lassan jönnek formába. A hetedik percben Eisenhoffer lövése kapu fölé jut. Változatos mezőnyjáték után, a 10-ik percben Eisenhoffer kiegyenlített. A 19-ik percben a svéd kapus nehezen ment kornerra. A 28-ik percben kornér a magyarok ellen, a svédek kapu fölé fejelnek. A 30-ik percben a svédek ellen megítélt szabadrugást a kapus kiütéssel védi. A 35-ik percben a svéd hátvéd összefut Braunnal, megsérül, helyette tartalék áll be. A 37-ik percben szépen kidolgozott

lapdával Eisenhoffer lerohan, a kifutó kapus mellett a második gólt rugja. A féldő hátralevő részében az iram ellanyhul.

A második félidő legnagyobb részében a magyar fölény szembetűnő. A 13-ik percben kornér a svédek ellen, majd a 17-ik percben egymásután két kornér a magyarok ellen eredmény nélkül. A 20-ik percben újabb kornér a magyarok ellen, amelyből a svédek offside gólt lönek úgy, hogy a kapust a labdával együtt a hálóba nyomják. A bíró a gólt nem itéli meg. Innen kezdve végig magyar fölény, amelyben főleg Orth brillírozott, de eredményt, a kitűnő svéd védelem és az ellanyhult magyar csatársor miatt nem érnek el. Végeredmény 2:1 a magyarok javára.

A magyar csapat legjobb embere Orth és Hungler II. voltak. Nagy csalódást keltett a szegedi Solti, aki mindent rontott. A svéd védelem elsőrangú munkát végzett. Egy-hátvéd-rendszerrel dolgoznak, ami állandó offside-et eredményezett.

A válogatott mérkőzés előtt a másodosztályú és harmadosztályú válogatott csapatok mérkőztek. Az eredmény 1:0 a harmadosztályú javára. Az eredmény nagy meglepetést keltett.

Sand—Zsak 2:0 (1:0). Bajnoki.

Bíró: Orcsics (Bácska). A jőfékvésű, de kissé rövid vasutaspályán, melyet ez alkalommal avattak föl ünnepélyes külsőségek között, mindvégig fair, változatos küzdelmei vívott a két csapat. A vasutasok új erőikkel kísérleteztek, — mindjárt hozzátehetjük: kevés sikerrel — és a Sand is új összeállítású együttesel próbálkozott, amely azonban olyan jól bevált, hogy reméljük, az egyesület ezentúl nagyjából ezt a csapatot fogja szerepeltetni, minden fölösleges átcsoportosítás nélkül.

A Sand lelkes játékkal, megérdemelt győzelmet aratott a kissé puhán és rendszertelenül játszó vasutasokon, akik különösen a második félidőben állandó védekezésre szorultak. A játék elején változatos mezőnyjáték folyt, némi Sand-fölényvel, mely csak időnkint produkált gólhelyzeteket úgy a Sand, mint a Zsak részére. A vezetőgőit Haraszi ügyes szöktetésével Ördög lötte a 32-ik percben a vasutasvédelem hibájából. A második félidőben végig a Sand volt frontban; jól kombináló csatársora, a fedezet-sor támogatásával, állandóan a Zsak-kapu előtt tanyázott, a kedvező gólhelyzeteket azonban a csatárok sorra elrontották. A második gólt, mely után a vasutasok végleg feladták a küzdelmet, egy kapuelőtti kavargásból a jobbösszekötőt játszó Tanurdzsin rugta. A győztes csapat meglepő szépen és okosan játszott, különösen a védelem, amelyben a két hátvéd — Kovács és Beleslin — pompás teljesítményét kell első sorban megdicsérnünk. A halisorban ez alkalommal Krausz centerfedezet volt kimagaslóan legjobb, aki Ströblnél, legalább is a csatársor előrevetésében, jóval többet nyújtott. Minden helyzetben okosan passzolt és — ami nála meglepő volt — végig állta a tempót. Jackó és Bence hasznosan játszottak. A csatársorban a balszárny — Haraszi és Ördög — volt a támadások lelke. Mindketten könnyen átjátszották az ellenfél gyöngye jobb-oldali védelmét. Tanurdzsin kissé darabosan játszott, de föltétlen jóképességű csatár válhat belőle, ha kellő rutinra és némi technikára tesz

szert. Skala néhány szép lefutással vonta magára a figyelmet. Karip nem csatárnak való. A Zsak leggyöngyösebb embere a jobb-hátvéd, Knapoc volt, aki még Ögnyanovot sem tudta helyettesíteni. Bence az ő bizonytalansága miatt sokszor kénytelen volt az ellenfél csatársorának jobboldalát szabadon hagyni. A halvesorban egyedül Ströbl játszott megfelelően, a két Budanovics különösen a szerelésben sokat hibázott. A csatársor játékaiból hiányzott minden egység, ami nagyrészt az indiszonált Katrinka rovására írható. Orcsics bíró jól vezette a mérkőzést.

SzMTc—Sombori Sport 2:2 (1:0).

Bajnoki. Bíró: Csajági. A favorit sombori csapat, amelyből nem hiányzott Szabó sem, elveseredett, nehéz küzdelem árán tudott csak — ugyyszólván az utolsó percben — döntetlen kicsikarni a ritka szép lendülettel játszó munkáscsapattól, amely technikai készségben állandóan fejlődik. A játék első félidejében az SzMTc védelme és csatársora minden erejét megfeszítve percekre leszorította a szomboriakat, akik a váratlanul kitűnően játszó ellenfél támadásaitól megzavarodva csak elvértve kaptak lábra és indítottak akciót a subotici kapu ellen. A munkáscsapat védelme okos erőbeosztással dolgozott. Szabót, a somboriak veszedelmes góllövőjét hárman fogták, aminek aztán az lett az eredménye, hogy a sombori támadások, amelyeket rendszerint a nagyszerű dribler, Káics indított meg, még a tizenhatos előtt összeomlottak. Az SzMTc vezetőgőjét a kis Barna lötte, kapásból, a féldő 35-ik percében. A második félidőben a somboriak belefeküdtek a játékba, az agilis Sulyk majd a balszárnyat, majd a jobboldalt küldte támadásba, de a munkáscsapat védelme a helyén volt. A 29-ik percben az egyik SzMTc védő a tizenhatoson belül kézzel ütötte a labdát, a bíró tizenegyest ítél, amit Szabó védhetetlenül behelyezett. A gól után mindkét részről — a vezetésért — heves játék kezdődött, amely a bíró elnézése folytán sokszor tullepte a fair kereteket. A 34-ik percben Káicsot a tizenhatoson belül szándékosan faultolták; a meg-

ítélt tizenegyest Szabó értékesítette. A mérkőzés ettől kezdve vad iramban folyt, amelyben nem kis része volt a tulságosan sportszerűtlenül viselkedő közönségnek, mely valóságos terrorizálta a bírót, aki, hogy a a szenvedélyeket lecsillapítsa, egy igazán ártatlan remliért a 14-ik percben tizenegyest ítél az SzMTc javára. A tizenegyest Barna II. góba lötte és ezzel eldöntetlené tette az eredményt. A sombori csapatban — mely ezzel a védelmet nehezen tartja meg pozícióját — Szabó, Káics és Rakk hátvéd voltak a legjobbak. A suboticiak közül Skala, Barna és Beretka váltak ki. Csajági bíró a közönség kedve szerint bíraskodott.

Subotici Sport—Concordia 2:0 (0:0).

Bajnoki. Bíró Mázics. Lélek nélküli játék. Sport a várakozás ellenére nagyon gyengén játszott. A Concordia az első félidőben szépen tartotta magát, a második félidőben azonban a csatársor összeroppant. A védelme sok veszélyes helyzetet mentett, ami részben annak is tulajdonítható, hogy a Sport csatársora kapu előtt könnyen vette a játékot és nem igyekezett kiaknázni fölényét. Az első gólt a második félidő 15-dik percében Csete beadásából Varga II. rugta. Lanyha játék következett ezután, amelyben a Concordia is többször támadott. A második gólt a lerugott Varga I. helyett csatársorba előrevonult Bokor rugta Jágica beadásából. Mázics jól bíraskodott.

Sombori Amateur—Osijeki Hajduk 2:2 (2:2).

Bíró Krausz (Sand). Szép mérkőzés, amelyben a sombori csapat teljes formáját kijátszotta. Az osijekai csapatban különösen a két összekötő tűnt ki. A csapat védelme gyenge volt. Az Amateurból Kragujevics és Zeics váltak ki lelkes és kombinatív játékkal. A kapus néhány nehéz lapdát bravurosan védett.

Novisad.

Concordia (Beograd)—J. Makkabi 3:2 (1:0).

Barátságos. Bíró: Zsvánovics. Erős küzdelem után csak a bíró részrehajlásával győzött a beogradi csapat, amely csupán csak az első félidőben volt némi fölényben. A második félidőben, bár a novisadi csapat nyolc emberrel játszott (Schaffer megsérült, Weiszt és Morgensteint pedig a bíró minden figyelmeztetés nélkül kiállította) egyenrangú ellenfele volt a Concordiának, amely a második gólját tizenegyesből, a harmadik pedig offsideből érte el. A J. Makkabi Weiszt és Radó voltak a legjobbak.

Adai Sport Klub—Santai AC 1:0 (1:0).

Másodosztályú bajnoki. A sentai csapat mindvégig indiszonáltan játszott. A mérkőzés végén a közönség betódult a pályára és megdobálta a sentai játékosokat. Egy Demcso nevű játékost hátúról fejbeszartak. Amikor a sentai játékosok helyzete már valósággal életveszélyessé vált nagyszámu rendőrség érkezett, amely a sentai csapatot elutazásáig őrizte.

Becskekerek:

Kadina—Obilics 1:1 (1:1). Serlegmérkőzés. Erős küzdelem. A Kadina szebben, az Obilics felkesebben játszott.

A bajnokság állása október 28-án

	játszott	győzött	előnye	vesztett	adott gól	kapott gól	pontszáma
1. Sub. Sport	8	6	1	1	27	7	13
2. Somb. Sport	6	4	2	—	22	3	10
3. Sand	7	4	1	2	12	7	9
4. SMTC	6	3	2	1	16	8	8
5. Somb. Amat.	7	3	2	2	8	4	8
6. Sloja	7	1	3	3	7	15	5
7. ZsAK	5	1	1	3	3	12	3
8. Bácska	3	1	—	2	6	3	2
9. Kanizsa	5	—	2	3	3	23	2
10. Konkordia	5	—	—	5	4	23	—